

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

TALE PÅ AKERSHUS SLOTT SØNDAG 29. AUGUST 1983⁹
VED REGJERINGENS MIDDAG I ANLEDNING
KONG HARALD OG DRONNING SONJAS SØLVBRYLUP

Deres Majesteter
Deres Kongelige Høyheter
Deres Eksellenser
Mine damer og herrer

Kjære kong Harald og dronning Sonja,

"Og de levde lykkelige alle sine dager". Slik er vi vant til at det ender når eventyrene forteller om unge menneskers dramatiske forsøk på å få hverandre. Deretter får hovedpersonene leve i fred for både fortellere og tilhørere.

Skjønt, noe mer får vi vel vite. "Så ble det bryllup og gjestebud i åtte dager, og så var jeg ikke med Herreper og dronningen hans lengre, jeg," heter det ett sted. Som oftest er det kortere: "Så drakk de bryllup", eller: "Så turet de bryllup".

Heller ikke Troels-Lund, kulturhistorikeren som skrev "Danmarks og Norges Historie i Slutningen af det 16. Aarhundre", fulgte det nye ekteparet lenger enn til brudekammeret, selv om han brukte hundrer av sider på å skildre sed og skikk i forbindelse med utviklingen fra trolovelse over festeøl til bryllup. Etter bryllupsfesten ble alle dører lukket. Den ekteskapelige hverdagen forble en hemmelighet.

Slik har det ikke vært for vårt sølvbrudepar. Men så er de jo heller ikke et brudepar av den typen eventyr flest beretter om. Det er kongsbryllup som det i Bergen en maidag i 1225, mellom Håkon Håkonsson og Margrete Skulesdatter, og det i Oslo en vårdag i 1299, mellom Håkon 5. Magnusson og prinsesse Eufemia fra Rügen, som

vi må sammenligne festen for 25 år siden med.

Allerede dagen før bryllupet, den 28. august 1968, holdt Regjeringen en middag her på Akershus for brudeparet. Kongefamilien ble hilst velkommen i borggården av statsminister Per Borten og fru Magnhild Borten. I samme øyeblikk mistet fru Borten lommetørkleet sitt på bakken. Da ble årets bilde tatt, idet den vordende kronprinsesse elegant bøyet seg ned og tok opp lommetørkleet: - den første symbolske handling som bar bud om at det nye medlem av kongefamilien var innstilt på å tjene folket. Det er blitt mange slike anledninger i løpet av årene, og det er imponerende å se den innsats som hele kongefamilien har lagt for dagen i samfunnets tjeneste.

Dagens jublanter hadde gjennomført mange reiser i inn- og utland, av stor betydning for landets kultur- og næringsliv, før vaktskiftet fant sted tirsdag kveld 17. januar 1991. Vi opplevet sorgens og gledens budskap på samme tid. Kong Olav gikk bort, kronprins Harald overtok som vår nye konge, og landet fikk for andre gang i nyere tid sin dronning.

Lysene som tentes på Slottsplassen disse vinterkveldene minnet oss om folkets kjærlighet til den konge som var gått bort. Og vi husker med glede det mektige inntrykk signingen av kong Harald og dronning Sonja i Nidarosdomen gjorde på oss alle en sommerdag noen måneder senere. Sorgen og gleden fulgtes ad.

Under de to signingsferdene i 1991 og 1992 ble det knyttet nye og verdifulle bånd landet over. Hele kongefamilien fremstod på en måte som skapte trygghet for at Kongen og hans hus fortsatt vil være et symbol på det nasjonale fellesskap, hevet over sosiale lagdelinger og ubundet av politiske grupperinger. Brude-

paret fra 1968 var blitt en familie med ansvar og vidsyn, en familie som bærer preg av å være et forbilde for resten av nasjonen.

Mange vil være enige om at forandringene i samfunnet i de 25 årene fra 1968 - ja, nettopp fra 1968 - til i dag, har vært større enn i noe kvartsekel tidligere. Nittensekstiåttene var en sterk årgang, og vi har i årene siden opplevet et samfunn i forandring. Det er blitt stilt spørsmål ved nær sagt alle overleveringer, og vi har opplevet et opprør mot gamle autoriteter og eldre generasjoners formynderi: Alle grupper i samfunnet er blitt stilt overfor nye valg.

Det gjelder også kongehuset. Dets medlemmer har måttet velge i et nytt samfunn, der tradisjon og myndighet ofte møtes av mistenksomme blikk. Kongehuset har tatt sine valg slik at tradisjonen og monarkiet nettopp i denne forandringens tid står vel så sterkt i Norge nå som i århundrene tidligere. Og kvinner er gitt arverett til tronen, med full likestilling for de prinsesser og prinsesser som fødes etter 1990.

Det faller i kongefamiliens lodd å leve store deler av livet i offentlighetens lys. Utviklingen har medført at det dessuten kan være en stadig større byrde å bære. Våre dagers eventyrfortellere er dessverre ikke alltid like nennsome som sine forgjengere. Desto større er behovet for et hjem der man uten tanke på offentlighet kan være menneske og leve et naturlig familieliv. I dag kan vi glede oss over det hjem som er skapt på Skaugum gjennom 25 år. Brudeparet fra 1968 har formådd å utstråle godhet og trygghet, mot og håp, mens barna har vokst til så vi ikke lenger kan si barna, men det unge Norge, på Skaugum.

Fra vårt vidstrakte land strømmer i dag varme tanker

til sølvbrudeparet, og her fra Akershus går en hilsen tilbake gjennom de radio- og fjernsynsbølger som strømmer ut. Denne varme hilsen omfatter også dronningens mor, som dessverre ikke kan være sammen med oss her i kveld.

På Regjeringens vegne har jeg gleden av å utbringe en skål, med de varmeste ønsker for kong Harald og dronning Sonja.